

grueles

Een uitgave van de stichting 'GRUELES' december 1995, 15e jaargang nr. 4

grueles

Een uitgave van de stichting 'GRUELES' december 1995, 15e jaargang nr. 4

Bij de voorpagina

1994. Weenter. Voerenweg. In het midden "t Kepelke", rechts de noteboom van Zjêf Dodemont.

Voorwoord redactie

Ook een jubileumjaargang eindigt met een acceptgiro-aflevering, daar kunnen wij niet omheen. Wij kunnen u wel de verheugende mededeling doen dat de abonnementsprijs **niet** wordt verhoogd. Ook in 1996 kost ons tijdschrift slechts f 22,50.

Hoewel 1996 een schrikkeljaar is, en dus één dag meer telt dan andere jaren, zou de penningmeester (m/v) het toch op prijs stellen als u zo spoedig mogelijk dit luttele bedrag aan de Stichting zou willen overmaken. Zo zijn penningmeesters (m/v) nu eenmaal. Voor de automatische betalers gaat natuurlijk alles vanzelf, dat is logisch.

Waar doet u het allemaal voor? Voor vier afleveringen, boordevol foto's en interessante artikelen over uw eigen omgeving in het heden en in het verleden. Dat is toch niet niks.

Tot slot wenst de redactie u allen
Zaolige Kiësmês
Zaolig Nejaor

De redactie

Jannewarie 1985

Ién december, vuuraofgaonde aon jannewarie nuügetien honderd viéfentachtig, wäor de temperatuur vuur d'n tiéd van 't jaor boëve normaal gewès. Dao kaom veraandering ién. 't Woerd kawwer en kawwer. Uüverdäog vroer 't versjeje daog tot tien graode. Sjnaas tot twéntig. 't Sniejde versjeje daog tot 'r viéfentwéntig tot dértig sentemeter dik laog. 't Woerd sjteller oppe sjtraot. Otó's wäore mēnder oppe wég en wäore neet zoe gejaog. Dy môsten 't doûw röstig aon doen. Fitters en brommers wäore bekaans neet te zien. Dao goûnge oûch mie lûij te voet. Sjtoungē aanders èine maan of twie lûij aon de bös, noé gaanse köbbelkes. Ién de bös vertelde Harie dat 't good wäor vuur 't oongesiéfer. "Daan heb v'r dizze zoëmer mesjiens get mēnder las van die doedvallers van mögke oppe sjlaopkåomer." Kolla gaof 'm te versjtoën dat 'r 't ömmertoûw uüver 't oongesiéfer haw. "Ién de zoëmer wie 'm 'n vleg sjtaok knoëterde hër dat v'r rēnge krēge of 'r klaogde uüver juûk es 'n donderbieske veel. 't Hèt ién de wêrld gesiéferde op twie puu die 'n groeter plaog zién es 't oongesiéfer. Wäor d'r mer get vuur die oongesiéferde weg te siéfere", voond 'r.

't Gekëks van sjpuülende keender oppe sjtraot kloont dôffer. Die aanders belke trokke goejde doûw bié tien graode oonder nöl wäoter vuur de dēure. Wie langer de weenter aonheel, wie mēnder lûij en keender zaogs te oppe sjtraot. Aw lûij wäore van d'n ieste sjnie al neet mie te zién. Ofsjoens ich noé en daan nog mēt 'nne awe maan van ién de tachtig kalde. " 't Wäor 'nnen échte awerwêtse weenter wie ién nuügetien twie en twéntig," zaag 'r. Daonao hèt 'r 't mich nog twie kier verhaold. De jaore heel 'r sjyns neet oétrēin. D'n twiede kier zaag 'r:

nuügetien dry en twéntig en d'n derde kier nuügetien nuügen en twéntig. "Noé mós saoves 't leech nog oétvalle", goûng 'r wyjer. "Vreuger zaoit v'r d'n havven tiéd bié 't roed leech van de sjtaof mēt 'nne koomp kersjtåonzjele oppe taofel gaanse aovende te verhaole. Neet wie noé op allerhande plaotse sjemerlémkes en mer vuur d'n tillevisie ligke mēt 'n tuut sjips of dat öm tien oor nog 'nne ién 'nne illentrikse frittekētel zich e päor frikkendelle géit werme. Es te daan get zeks zitte ze op dich: Jao, Opa, dat hebs te al tien kier verteld. Haawt uch noé 'ns sjtel.

Verwarming kôs v'r neet. V'r naomen ôs 'nne werme brik, dè ién d'n oëve van de sjtaof haw gelêge, mêt op", besjloët 'r.

Vuügel zounges neet mie, meh sjräovelde wie e bölke vèr roond vuur get ètbers te veende. Zaote de sjprieuwe doer 't jaor al op de brikke vaan de sjoûw, douw zaote ze op de roukende piépe. Versjeje daog es te opsjtoungs laog weer 'n nouw laog sjnie debié. Aal laog te sjlaope oonder 'n witte dèkke. De däoker, boùm en sjtruuk, ôtô's dy boéte sjtoûnge, jao zelfs de honskuütele op de sjtóp hawwe dezelfde kleur. Manslúij en vrollúij wäore sjnie aon 't sjöppe en aon 't kère. Aon bejskaante van de wëg laog de sjnie 'nne havve meter hoeg. Nève opvääorte 'nne meter en hoeger. Uüver voetballe hoers te neet vèul mie. Dè kaal

wäor uüvergegaange nao d'n elfstedentoch. Ién de gezèt zaogs te geng naome mie van Cruyff, Gullit, Vanenburg of Koeman. Op dy plaots sjtoûnge noé Reinier Paping, Roethof, Harm Kuipers en Dolle Dries. Geng foto's oét Broek op Langendijk vaan boere dy mêt punters opgesjtäopeld wit of roed moos nao de vying braachte. Meh gewoen 'n foto vaan 'nne boer oét Te Bannent dè mêt e pèrd vuur 'n arresjlej voor vuur de keu en vérke goûng hoële. Op d'n tilleviésie geng ôtô's ién de volle zon mêt vekaansiegengers of 't sjtraand van Sjeveninge. Noé ryje ôtô's ién sjniesjore en sjlierte sjerzers. Vergaderinge of get aandere oe get te doén wäor woerte versjûif of dao wäore wienig bezeukers. Wäore de ieste wêke nog vèul lúij en keender mêt de skies of d'n iéssjtool ién de bos, daonao woerd dat mènder. De lúij woerte de weenter zoe meuj es kaw pap. De fitsemèker klaogde sjtèin en bèin. Hër haw vèul sjaoj mêt dat wèr, zaag 'r. Noé zal dat waol zoe érg neet zien. Ich heb ién me lève vèul lúij hure zegke dat ze van de sjaoj môste lève.

Oûch bié d'n dokter wäore mènder klaante. 'n Vrouw, dy aon 't aonhure ekere goonstig nao d'n dokter goûng, wäor mêt 'nne maan aon 't kalle. "Ich zeen Lies neet mie," zaag ze. "Dy kömp toch ekere goonstig." De maan pagkde z'nne breel aof, loorde uüver 'n sjoüwer hëur 'ns aon. "Ze zal bang zién dat ze oétglitsj of ze ès mesjiens kraank," griémelde hër.

't Wèr haw de lúij uüvervalle en ziéker dat 't zoe aonheel. Dao wäore vèul bevroére wäoterlejginge. Oûch haw 't vèul lúij mêt e meustemke die gèine of te wienig poér hawwen oétgedoën. De greunteprys vloege de pan oét. De greuntemaan vertelde mich dat 'r vuur de vros versjeje lúij 't greun van de poér mós aofsjniéje. Meh wie 'r noé ziëve guele de killo kosde zaagte ze dat 't greun oûch lekker wäor. E gelök bié 'n oongelök wäbr dat de keender allewyl neet mie oét de kuul kaome.

Uüver de witte dèkke kaom 'n werm dèkke, gevöld mêt smog. Mêt aander wèurd: nao dry wêke goûng 't wèr aof. De loch zoot voûl rotzooi en vergif. D'n elfstedentoch goûng neet doer. D'n échte weenter wäor gaw vergëte en aal goûng weer z'nne gewoene gaank.

De honsker

In de vijfde jaargang van Grueles (1985) stond een artikel over de hondekar, die vroeger veel gebruikt werd. Het verhaal eindigde met de vraag aan de lezers of iemand nog ergens zo'n kar had staan of wist waar zo'n oude hondekar nog te vinden was.

Helaas, er volgden geen reacties. De conclusie in het artikel dat de hondekar niet alleen uit het straatbeeld verdwenen was maar ook nergens meer te vinden zou zijn, was dus hoogstwaarschijnlijk juist.

De sectie Streekmuseum is niet bij de pakken gaan neerzitten en besloot om dan maar een nieuwe hondekar te maken. Bij het woord hondekar denk je al gauw aan een

kleine kar. Dat is echter niet juist! Zo werd er graan mee maar de molen gebracht of de kar werd beladen met volle melkbussen, waarbij vrachten tot 200 kg geen zeldzaamheid waren. De trekhonden moesten sterk zijn. Het waren dan ook forse honden.

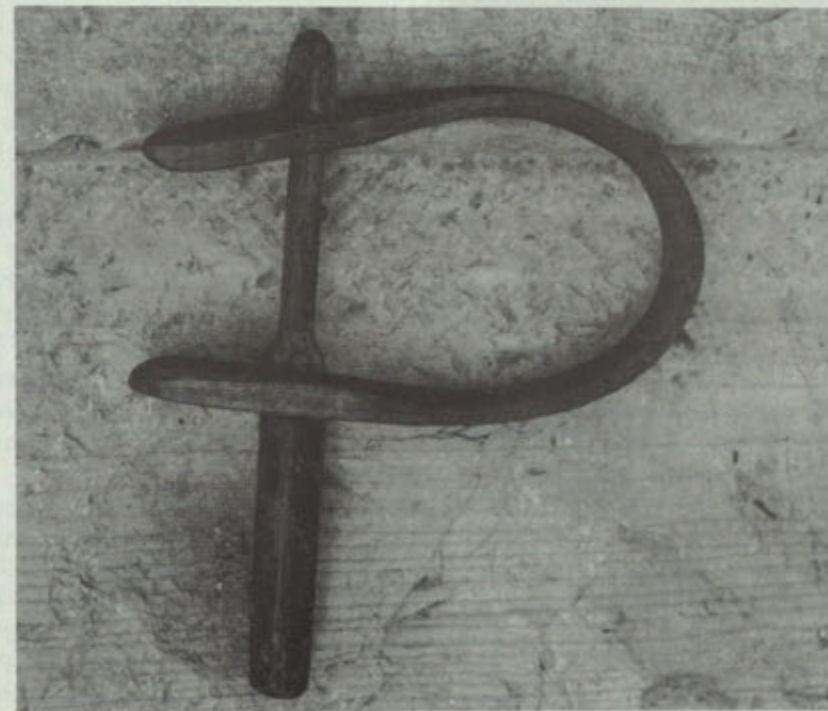
Sinds kort, dus 10 jaar na onze oproep, hebben we een "honsker" in ons bezit. Mensen die ze gezien hebben reageren met de opmerking: "Dat ès toch vèul te groet vuur 'nnen hond."

Nee, want bij het vervaardigen zijn we uitgegaan van gegevens van vroeger en van de maten van een authentiek exemplaar dat we in Bokrijk gezien hebben.

Wat maog 't zièn ?

Deze keer weer een voorwerp om te raden. Het hoort niet bij een hondekar.

Reacties graag naar Frans Huits (tel 4081683) of John van de Weerd (tel 4082667).

Over hoepelen, tollen en andere straatspelletjes 2

(Het artikel "Over hoepelen, tollen en andere straatspelletjes" in het vorige nummer van Grueles eindigde al voor er sprake was van "tollen en andere straatspelletjes". Dat komt omdat de redactie het oorspronkelijke artikel in tweeën gedeeld had. De opmerking dat het artikel vervolgd zou worden, is door ruimtegebrek helaas weggevallen.)

Zodra de vorst uit de grond was, werd de knikkerzak te voorschijn gehaald. Ook in de eerste maanden van het jaar maakten kinderen 'muziek' op een zelfgemaakt instrument: de rommelpot of foekespot. Vóór onze jaartelling schijnt de foekespot al bij heidense feesten te zijn gebruikt. Over een (aardewerken) pot wordt een varkensblaas met een gat gespannen, waarin een nat gemaakt rieten stokje wordt gestoken dat op en neer wordt bewogen. Dat de muziek vrij eentonig klinkt, laat zich raden. Op vastenavond ging men met de foekespot al zingend langs de deuren. De liedjes verschilden van dorp tot dorp. In onze contreien is alleen in St.-Geertruid deze oude traditie in stand gebleven. Daar gaan op carnavalsdinsdag jongens en meisjes tot de leeftijd van ongeveer 12 jaar in groepjes langs de huizen om eieren en spek te krijgen in ruil voor het zingen van een liedje, begeleid door de foekespot. Na afloop worden dan op een bepaald adres de verzamelde eieren met het spek gebakken en opgegeten.

Tussen haakjes: op de Veluwe heette vastenavond vroeger Foekedag. De muziek van de foekespot diende vermoedelijk om kwade geesten te weren. Het feit dat in de verschillende foekespot-liedjes steeds etenswaren, met name pannenkoeken, worden genoemd, komt omdat men op vastenavond in oude tijden pannenkoeken at. De maand februari heet in Engeland nog steeds pancake-month.

Kaatsen, "kaotsele" of eenvoudiger gezegd "balle", is een typisch meisjesspel. De kleintjes kaatsen met één bal, de groteren met 2, 3 of 4 ballen, die achter elkaar tegen de muur worden gegooid tot er eentje op de grond valt. Onder het gooien worden liedjes gezongen en als je echt goed bent, maak je er ook nog gebaren bij. Een variant die hier vroeger veel werd gespeeld heette "de klok" (wel-is-waar een klok met slechts tien cijfers). Je gooide bijvoorbeeld 3 ballen als volgt na elkaar tegen de muur:

1. drie 'gewoon', d.w.z. onder elkaar door, waarbij de palm van de 'gooihand' naar boven is gekeerd en van de 'vanghand' andersom.
2. twee gewoon en één 'boven' (de palm van de gooihand naar beneden).
3. één gewoon, twee boven.
4. twee gewoon, eentje in de lucht gooien.
5. één gewoon, twee in de lucht.
6. twee gewoon, eentje onder je knie doorgooien.
7. tussen elke bal in je handen klappen.
8. tijdens het gooien een keer rondraaien.
9. tijdens het gooien twee keer in je handen klappen, een keer vóór je buik en een keer achter je rug.
10. "klap sjoet": tijdens het gooien in je handen klappen en op je dijen slaan.

Een bekend liedje, dat tijdens het kaatsen wordt gezongen en waarbij de genoemde gebaren moeten worden gemaakt, luidt:

Juffrouw Katrijntje, zat achter 't gordijntje.
wat deed ze daar? Ze kamde haar haar.
Ze poetste haar tandjes en waste haar handjes,
ze droogde ze af en stak ze in haar zij,
ze knielde daarbij, en ze stond weer op,
de hoge berg op, de lage berg af.

Dit is een landelijk gezongen versje, alleen de laatste 2 regels zijn 'typisch Gronsvelds'. We zijn er echter niet achtergekomen welke hoge en welke lage berg nu eigenlijk wordt bedoeld.

Een ander algemeen bekend versje is:

Kaatsebal ik vang je al,
van d'ene hand in d'andere hand
op 't rechterbeen, op 't linkerbeen
met handjesgeklap en voetjesgestamp
van rommeldebom en keer je om.

Ook hierbij worden natuurlijk de desbetreffende gebaren
gemaakt.

En welk meisje heeft niet haar toekomstige echtgenoot
uitgezocht door al touwspringend te zingen:

Edelman, bedelman, dokter, pastoor.

Keizer, koning, sergeant, majoor

Je kan dit goed in je eentje doen, de straat op en neer.
"Túike sjprynge" wordt echter meestal met drie of meer
meisjes gedaan, waarbij twee meisjes het touw rondraaien
en één, twee of meer tegelijk na elkaar inspringen.
Hierbij wordt dan een versje gezongen en moet je de
betreffende tekst uitbeelden. Een in Gronsveld veel
gezongen liedje, dat tijdens de eerste wereldoorlog door
Waalse vluchtelingen werd meegebracht naar deze contreien,
werd hier als volgt gezongen (zonder dat iemand de
betekenis begreep!):

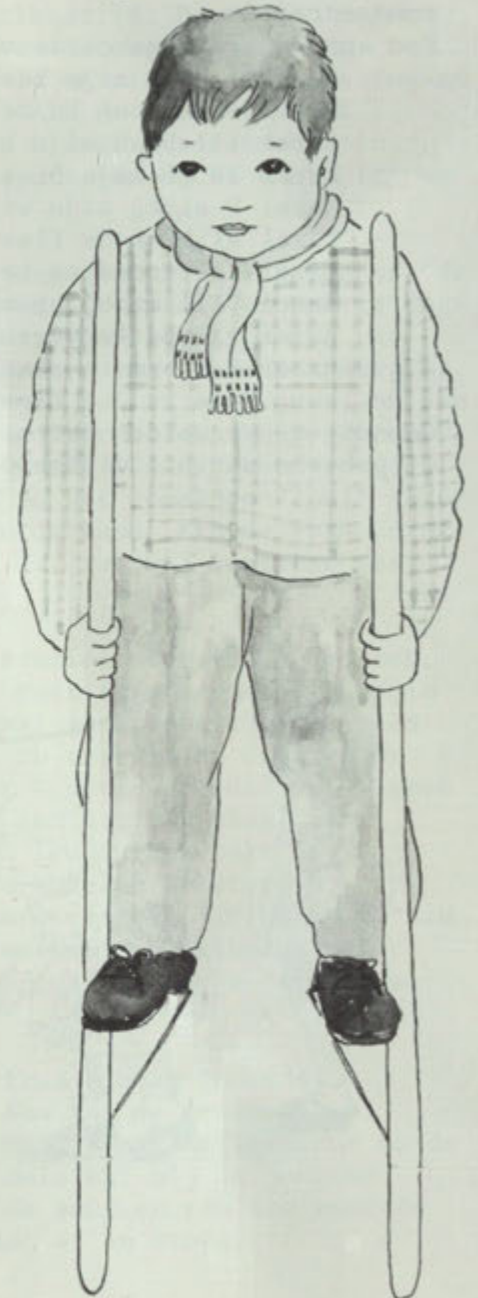
lootrozjoer de mazaoprêtte,
de mazaoprêt die tèllahoo,
zjé fumè la sigarêtte,
en jouant le piano,
do, ré, mi, fa, so, la, si, do.

De oorspronkelijke tekst was vermoedelijk als volgt:

L'autre jour de ma chambrette,
de ma chambrette dis t'es(?) la haut.
Je fumais la cigarette
en jouant le piano.

Een uitgesproken behendigheidsspel is het steltlopen. Een
stelt is niet meer dan een stevige stok waaraan een
driehoekje (de voetsteun) is bevestigd, dat voor een
beginneling niet al te hoog mag zitten. Echte 'acrobaten'
hebben stelten met inkepingen op verschillende hoogten in

plaats van blokjes, zodat ze tijdens het lopen kunnen
klimmen. Hoe hoger je klimt, des te groter zijn de passen
die je kan maken.

De bedoeling was dat bij bepaalde woorden werd gebukt, waarbij het touw dan een keer boven je hoofd werd rondgedraaid.

Een andere, vaak gehoorde variant ging als volgt:

Karel I brak zijn been, een
Karel II sprong in zee, een, twee
Karel III brak zijn knie, een twee, drie
Karel IV glaasje bier, een, twee, drie, vier
Karel V sloeg zijn wijf, een, twee,, vijf
Karel VI brak de fles, een, twee,, zes
Karel VII stond te beven, een,, zeven
Karel VIII stond op wacht, een,, acht
Karel IX voeten vegen, een,, negen
Karel X stond te zien naar een Engels vliegmachien,
een, twee,, tien.

Onnodig te vermelden dat bij elke Karel moest worden uitgebeeld wat hij uitvoerde.

Tot slot een wat lastiger variant: touwtje springen met twee touwen. Twee meisjes draaien met hun rechter- en linkerhand twee touwen tegen elkaar in. De touwen mogen niet in elkaar raken, en dit vereist enige oefening. De anderen springen er na elkaar in en uit, waarbij de touwen niet 'leeg' mogen ronddraaien. Als de laatste heeft gesprongen, moet de eerste dus alweer klaarstaan. 'In, spin, de bocht gaat in, uit, spuit, de bocht gaat uit' en weer van voren af aan.

Na dit meisjesgedoe een echt jongensspel: vliegeren of "de wejjert oplaote". Het is zaak om dit op een winderige dag te doen. Vroeger werden vliegers vaak zelf gemaakt van papier, touw en latjes (of baleinen van een oude paraplu). De staart werd soms verzwaard met rolletjes papier, of een "wösj gräos". Het is dus eenvoudiger er eentje te kopen. Het "oplaote" doe je met z'n tweeën. De een houdt de vlieger omhoog, de ander rent na het commando "los!" tegen de wind in, het touw stevig in de hand. Als de verhouding tussen vlieger en staart goed is, zal hij langzaam maar zeker klimmen.

Als in augustus/september de scholen weer zijn begonnen, is het even rustig op straat. Maar eind september, begin oktober wordt er op grote schaal verstoppertje gespeeld ("koék helle"). Bij dit spel, zo vertelt de Groéselder Diksjenèr ons, moet een speler "toûwhawe", dat wil zeggen zijn gezicht met de handen of een arm bedekken, terwijl hij tegen een boom of een muur leunt. Dan telt hij bijvoorbeeld tot honderd en de anderen verstoppelen zich intussen. Aangekomen bij honderd roept hij "ich kaom!" en begint te zoeken. De anderen moeten dan proberen het "hoën" te bereiken. Dat is de plaats waar je "vrie" bent, dus de boom of de muur.

Een ander oud spel draagt de fraaie naam "heetje peteetje". Ook hierbij moest één van de deelnemers "toûwhawe": bij de meisjes geknield met het gezicht in de schoot van een van de andere meisjes; bij de jongens staande met het gezicht naar de muur en een arm voor de ogen. De groep sprak een gebaar af en vroeg:

Heetje peteetje, haver de klaver.

Handje, vuistje, ellebogen of knijpen?

Als het afgesproken gebaar (knijpen, bijvoorbeeld) niet werd geraden, ging iedereen in de rug van het slachtoffer knijpen. Raadde hij of zij het gebaar, dan gingen de anderen in een rij staan en vroegen: "Heetje peteetje, waar moet die naar toe?" "En waar moet die naar toe?" Zo kreeg iedereen een plaats aangewezen op ongeveer gelijke afstand van heetje peteetje. Als iedereen zijn plaats had ingenomen, begon heetje peteetje af te tellen, waarna iedereen moest terugrennen. Wie het laatst de afteller had aangetikt, werd de nieuwe heetje peteetje.

Een ander populair spel was tolleren. Er waren twee soorten tolleren: de "dok" (priktoel of werptol) en de "kôkkerél" (drijftol). Een dok is van hout, is hartvormig, en heeft bovenop een uitsteeksel van hout of van metaal ("t pênneke") en aan de onderkant een metalen punt.

Er zijn verschillende mogelijkheden om een dok aan de gang te krijgen. Je kunt hem aan het uitsteeksel vastpakken en aandraaien met je vingers, of je windt om het uitsteeksel een touwtje dat tijdens het wegwerpen wordt losgetrokken. Zaak was de tol zo lang mogelijk te laten draaien.

Er bestaan ook priktoellen met gleuven waarin het touwtje moet worden gewonden. Deze draaien gemiddeld een stuk langer dan de 'gewone' dok.

Een geliefde bezigheid was te proberen de dok van je tegenstander uit te schakelen. Daartoe moest je je dok zó wegwerpen dat hij bovenop een andere, draaiende dok terecht kwam. Wanneer de punt goed geslepen was, en er was goed gemikt, dan kon de andere dok in één klap in tweeën worden gespleten.

De "kôkkerél" is ook van hout en heeft de vorm van een open champignon. Je gooit hem ronddraaiend weg, en als hij op de grond staat te draaien, moet je hem met een zweepje aan de gang houden. Een echte goeie toller kan de tol met de zweep van de grond krijgen (drijven) en hem een eind verder laten doordraaien. Daarom heet deze tol drijftol. Er zijn verschillende verklaringen voor de herkomst van het woord "kôkkerél", elders koekerelle of cockerelle genoemd. In Frankrijk en België noemt men de drijftol "cockerelle", een ander woord voor champignon. In de 17e

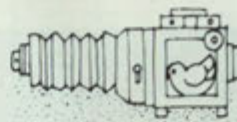
en 18e eeuw betekende kokkerellen in Midden-Nederland 'met een zweep slaan'.

Zo zijn we het jaar rond, en begint de spelletjescyclus opnieuw. We weten dat deze opsomming niet volledig is. Echte wedstrijd spelen hebben we achterwege gelaten, zoals kruiwagenraces, touwtrekken en zaklopen. Spelletjes als krijgertje spelen, diefje met verlos, boter-melk-kaas, zakdoek leggen etc. worden in zoveel variaties nog gespeeld, dat we die hier niet uit de doeken hoeven te doen.

Tot slot wil ik onze lezers het volgende vragen: "Wie herinnert zich nog andere liedjes/versjes te hebben gezongen bij de hier besproken spelletjes? En wie gebruikte misschien andere regels bij bepaalde spelletjes, of kent nog buitenspelletjes die hier niet ter sprake zijn gekomen? Ik hoop op veel reacties!

Fieke Lakmaker, met dank aan Jo Purnot en Gemma Brouwers

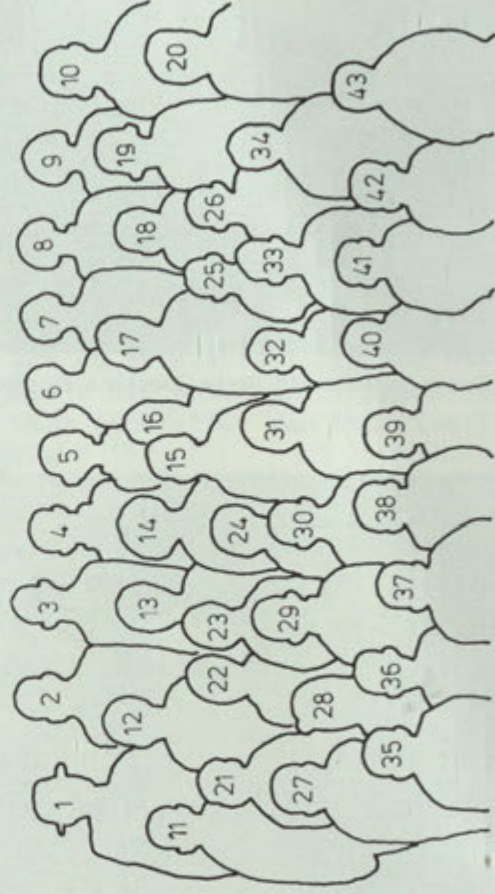
Foto

1947. Kersttoneel in de Harmoniezaal. Links Nêt Dassen, rechts-achter Theo Lahaye. Kinderen: Zus Waber, Pierre Peusens.

1933. Lagere School Gronsvelt

1 Meester Claessens 2 Pierre Kempener 3 Haj Goessen 4 Zjef Goessen 5 Jeanne Goessen 6 Emilie Spronck 7 Bertien Spronck 8 Fie Bergenhuizen 9 Mia Cilissen 10 Meester Rosier 11 ? 12 Nelis Wolfs 13 Mia Spauwen 14 José Spauwen 15 Piet Jaspars 16 Hélène Jaspars 17 Jeanne Waber 18 ? Liza Bergenhuizen 20 Juffrouw Pluijmen 21 Michel Wolfs 22 Anneke Wolfs 23 Els Spauwen 24 Thea Spauwen 25 Zjeng Bergenhuizen 26 Zjóf Bergenhuizen 27 ? 28 Marieke Wolfs 29 Frans Spauwen 30 Arnold Spauwen 31 Miet Waber 32 Jeu Waber 33 ? 34 Tien Aarts 35 ? 36 ? 37 Harrie Wolfs 38 Bèr Schrijnmaekers 39 Michel Waber 40 Marieke Spronck 41 Zjef Spronck 42 Bèr Spronck 43 Jès Spronck.
Veel vraagtekens ditmaal. Wie kan ons helpen ?

1948. V.l.n.r. Bèr van den Boorn, Jean Damzo, Bèrke Goessens, Zjir Goessens, Sjêl Huveners, Marcel Doyen.

Links Pierreke Rëks (Raike), rechts Zjëun Rëks (Raike).

Geziën

De eigenaars van het knusse binnenplaatsje uit het vorige nummer zijn Martin Huynen en Jeanne Gorissen, Stationsstraat 19. Martin en Jeanne namen de woning over van de ouders van Jeanne: Zjang Gorissen en Nêt Dassen. Zjang en Nêt bleven hier bij hen wonen tot hun dood. Achter hen woonde de tante van Jeanne, Mieneke Dassen. Nadat zij in de zomer van 1991 overleden was, werd het plan opgevat om dit huis bij de woning van Martin en Jeanne te trekken. Dit plan werd uitgevoerd in de loop van 1993. Zoals iedereen heeft kunnen zien, heeft dit een prachtig resultaat opgeleverd. De hele buitenkant is intact gebleven, alleen aan de zijde van de Broekstraat is er op de eerste verdieping een raam bijgeplaatst. Het huis komt voor op de kaart van Törring-Jettenbach van 1754. Het jaartal 1714, dat voorkomt op een gevelsteen in de spits aan de Broekstraat, is dan ook meer dan waarschijnlijk het bouwjaar. Volgens Jeanne woonden minstens vier generaties van haar familie in dit huis aan de "Pötsjtèg."

Dat ons dorp nog meer prachtige binnenplaatsen verbergt, zien we op de volgende foto. Weet u waar dát is?

Sjef Caris

Kên d'r hön nog

De Kanteneer en Tienieke

Willem Hubertus Houben (Bèr), bijgenaamd "de Kanteneer" werd geboren op 24 juli 1878 in Gronsveld. Zijn ouders waren Keubeke Houben en Triéneke Doyen, beiden afkomstig uit twee echte Gronsveldse families. De familienaam Houben komen we al in de oudste kerkregisters van Gronsveld tegen. De eerste Doyen, Jean Doyen, heeft zich rond 1715 vanuit de "Waolepejie" (Luik) in Gronsveld gevestigd. Alle Doyens in Gronsveld stammen van hem af, of ze nu zijn van Sjeske, Graatsje of Frênske.

Keubeke en Triéneke trouwden in Gronsveld op 5 januari 1871. Van de bruid weten we dat ze, ook na haar huwelijk, bij haar vader bleef wonen (toen op het Broek nr. 114). Of Keubeke ook bij zijn schoonvader introk, of dat hij voorlopig in zijn ouderlijk huis bleef wonen, dat is uit het bevolkingsregister niet af te leiden. Wel weten we dat hij aan de overkant van de Maas, in St.-Pieter, een baan kreeg als jager/tuinman. Als het zo geweest is dat het jonge paar elkaar niet dagelijks zag, dan toch wel geregeld. Want "Triéneke" kreeg drie kinderen: Engelbertus (Yngel, 1871), Zjang (Kips, 1872) en Maria Catharina (1874). Ook weten we zeker dat Triéneke met haar kinderen in 1875 bij haar vader uittrok en met haar man in St.-Pieter ging wonen. De oudste zoon Yngel bleef, zoals dat vroeger vaak het geval was, achter bij zijn grootvader. In St.-Pieter woonde het gezin "Onder de berg". Hier kende het ook tegenslagen, het dochttertje, Maria Anna Catharina, dat daar in 1876 werd geboren, overleed na vijf maanden. Het bloed kruipt toch waar het niet gaan kan, want het verblijf aan de overkant van de Maas duurde niet lang. In die tijd overleed de vader van Keubeke. Keubeke kocht het ouderlijk huis bestaande uit woning, stal, schuur en tuin. Februari 1877 verhuisde het gezin weer naar Gronsveld. We moeten het ouderlijk huis van Keubeke situeren ongeveer waar nu café "de Grenadeer" ligt. Ook hier breidde het gezin zich gestaag uit, Maria Hubertina Mechtildis (1877), Willem Hubertus ("de kanteneer", 1878), Maria Catharina Hubertina (1880), Jacobus Hubertus (Kobus, 1883), Elisabeth Catharina, (echtgenote van Zjang Mingels, 1886) en Joseph Engelbertus (1890). Deze laatste overleed bijna acht maanden oud. Eind vorige eeuw brandde het woongedeelte van het huis af. Heeft Keubeke z'n woning weer direct opgebouwd of is hij ergens anders gaan wonen? Wel laat hij bij zijn overlijden in 1904, hij was toen 68 jaar, zijn vrouw en kinderen de onverdeelde helft van een huis, stal en tuin na, die lagen op of vlakbij de plek waar zijn afgebrande woning had gestaan. Begin deze eeuw woonde de weduwe, Triéneke, met haar zoons Bèr en Kobus op wat nu hoek Rijksweg-Gloriët is (nu Rijksweg 123). Over de gezinsleden wordt verder nog

verteld dat Yngel overleed door een val uit een boom; hij brak zijn rug. Kobus, die bakker was, zou verongelukt zijn (1912) met z'n fiets in de "Bukel".

Nu terug naar Bèr, de "Kanteneer". Zijn opleiding bleef beperkt tot de lagere school. Zoals hij altijd zelf zei: "Ich heb mer zès weenters op sjaol gezète". In de andere seizoenen was geen tijd om in de schoolbanken te zitten. Zijn ouders hadden een boerderij, die te klein was om alle kinderen voldoende werk te bieden. De jongens gingen bij andere boeren werken en de meisjes gingen "oet dene". Bèr ging dus al vroeg als dagloner werken: "vröchten aofdóen", maaien, "flattere sjprejje", snoeien, kortom alles wat op een boerderij gedaan moest worden. Zo is hij ook een tijd bij "'t Géld" (Schrijnemakers) in dienst geweest.

De verhuizing van "oonder ién 't duerp" naar "boëve ién 't duerp", zou voor de levensloop van Bèr erg bepalend zijn. Naast het gezin Houben woonde namelijk het gezin van Jan en Mérieja Raike-Frambach, (hun huis moest door de aanleg van de Gloriët worden afgebroken). Jan Raike was van

1919. De ouders van Tieneke, Jan Raike en Mérieja Frambach.

beroep voerman en koopman in groente. Hij was tot zijn bijna vijftigste jaar vrijgezel gebleven, alvorens hij de "grote sprong" waagde. Hij trouwde met de twintig jaar jongere Mérieja Frambach. Daardoor was hij ondanks zijn leeftijd nog in staat een echt gezin te stichten: Anneke (1894, trouwt met Bèr Hogenboom), Pierreke (1897, vrijgezel), Zjéun (1898, trouwt met Tina Rompelberg) en Tieneke (1893). Deze laatste koos "de Kanteneer" als haar levenspartner. Hiermee voldeed zij aan de wens van haar moeder: "Zörg es te gèis vryje, dat ste d'n èige sjoûw nog zuus rouke." Van Tieneke weten we dat ze al heel vroeg ging "oet dene" Ze was dienstmeisje bij de familie Spauwen van "Dennelust" en in Maastricht op een paar plaatsen, onder andere bij een bakker in de Grote Staat. In het bakkersgezin werkte nog meer personeel. 's Ochtends eiste de bakkersvrouw dat iedereen zijn dromen vertelde. Zij wist dan altijd haarfijn uit te leggen wat de betekenis van die dromen was. Zo voorspelde ze Tieneke keer op keer dat ze een rijke man zou trouwen. Haar dringend advies was dat Tieneke alle andere aanzoeken moest afwimpelen. Een keer per veertien dagen mocht Tieneke naar huis, te voet of met de trein. In ieder geval niet met de fiets, want fietsen heeft ze haar leven lang niet geleerd.

Na het huwelijk in 1921 van Bèr, de "Kanteneer", met zijn vijftien jaar jongere Tieneke (1921), ging het "jonge" paar in Heer wonen. Hier werd hun eerste kind, Zjeng, geboren (1922). Hun verblijf in Heer duurde maar kort, want de volgende telg, Jeanne, zag het levenslicht in Gronsveld (1923), schuin tegenover hun ouderlijk huis (nu Rijksweg 134). Daar werden nog twee dochters geboren: Tien (1925-†1963) en Mathilde (1926). De "kanteneer" wilde een eigen huis. Hij vroeg vergunning om een woning te bouwen tussen Rijckholt en Maarland, zoals het officieel heette aan de weg van Maastricht naar Battice, ter plaatse bekend als "Op de Leening". Na enige strubbelingen over de goedkeuring van de tekening, mocht hij gaan bouwen. Ook in het nieuwe huis hielden Bèr en Tieneke er de vaart in, want er werden nog zes kinderen geboren, Annie (1927), Crit (1928), Zjéf (1930-†1984), Bèr (1932), Pieke (1935-†1977) en Zjaak (1937). Deze laatste overleed, bijna zes

1931. Bèr en Tienieke, en 7 kinderen. De kinderen v.l.n.r. Jeanne, Til, Crit, Zjeng, Zjêf, Annie, Tien.

maanden oud. "De kanteneer" die in zijn hart een echte Gronsveldenaar was, kwam in de gemeente Eijsden terecht. Zelf zei hij altijd dat hij op de vier jaargetijden woonde: "Het gezin woonde in de gemeente Eijsden, ze gingen in Rijckholt naar de kerk, de kinderen gingen in Maarland naar school, en ze vierden kermis met Gronsveld". Bèr en Tienieke vertelden zelden over hun jeugd. Wel weten hun kinderen nu te vertellen dat Bèr van "bugele" hield en dat hij voor z'n huwelijk lid was van de harmonie. Ook speelde hij toneel. Als hij vertelde over de grote stukken zoals "Jeanne d'Arc", "de trompetter van Säckingen", "Geneveva en de Zwarte Ridder" dan glom hij van trots. Ook speelde hij mee in het beroemde stuk van "De Marskramer". Dat stuk werd vlak na de oorlog op het voorplein van het kasteel in Rijckholt opgevoerd. De liefde voor muziek heeft hij altijd behouden. Wanneer de harmonie een concert gaf dan pakte hij zijn fiets en ging hij er naar toe. Een andere "hobby" was stropen, als men tenminste van een

Dochter Tien
gestorven op 23-jarige leeftijd.

1947. Bèr jr. en Pieke.

hobby mag spreken, het was meer een obsessie. Konijnen en hazen, hazen en konijnen, bijna altijd was er wild op tafel. Zelfs zo vaak dat sommige van zijn kinderen 's morgens nauwelijks in de spiegel durfden te kijken, bang geconfronteerd te worden met grote flaporen. De jongens werden al jong in het stropersvak ingewijd. Dat ging dan als volgt: 's avonds, vooral als het vroom, trok Bèr met twee van zijn jongens naar het bos. Ze kregen dan ieder een "gezèt" in de hand gedrukt. Hun opdracht luidde: "Als ik fluit dan moeten jullie een meter of tien achter elkaar "kritisjelenterre" met de krant het bos in komen." Het wild vluchtte en liep in de uitgezette stroppen. Binnen een half uur werden op zo'n avond tien tot vijftien konijnen en hazen gevangen.

Een paar dagen voordat dochter Tien ging trouwen, liet Bèr zich ontvallen dat hij nog voor een paar konijnen moest zorgen. Zjeng van Colla die daarbij aanwezig was, bood gediensig aan het wild bij de poelier in Maastricht te gaan halen. Het antwoord van Bèr was: "Doé sjtomme verrékkeling, sodemieter op, wélste mich vuur de gek hawwe".

1955. Het woonhuis van Bèr en Tienieke, tussen Rijkholt en Maarland. Rechts voor het huis de Lourdesgrot.

Lourdesgrot voor het woonhuis. Links Bèr jr.

Bèr werd "de kanteneer" genoemd omdat hij als kantonnier in dienst was van Rijkswaterstaat. Zijn werkgebied strekte zich uit van aan de grens ('t Withuis) tot aan het kruispunt in Heer. Het strooizand voor de winter, stenen en gereedschappen lagen bij Bèr thuis "oonder 't sjop". Hier stond ook de ketel om teer te stoken en lagen de stenen paaltjes met oranje strepen, die vroeger de rijkswegen markeerden. Zijn baas woonde in het Villapark in Maastricht. Hij kwam Bèr nu en dan eens thuis opzoeken. Verder regelde hij zijn werk zelf. Hij zorgde ervoor dat de bomen gesnoeid werden, de sloten onderhouden en het gras gemaaid werd. Als het hard gewaaid had, dan stopte "d'n awwe Meusen" met zijn bus voor het huis van Bèr en schreeuwde: "Beer, dao ligge ta.. ta.. takke op de wee.. wee.. weeg". Ook moest Bèr vaker het verkeer tellen. Hij zat dan, samen met de kinderen, voor het huis en noteerde nauwgezet elk voertuig dat passeerde.

De kinderen vertellen over hun vader dat ze bij verdriet altijd bij hem terecht konden voor een troostend woord. Er moest wel geluisterd worden. Als Pa streng keek was dat

voldoende om te weten waar je plaats was. Van Ma kreeg je alles gedaan, zij was "Gaodsblok". Zij had geen tijd voor hobby's. Ze was altijd bezig voor het gezin. "Van wie ze getrouwd ès, ès ze nuurges mié gewès." Ze leefde alleen voor man en kinderen. Bèr was handig in het huishouden. Hij bakte zelf de "vlaoje" en braadde de "sjeenke", repareerde schoenen, knipte de kinderen de haren en leerde de meisjes omgaan met de naaimachine. Als het 's winters erg koud was, bracht hij de kinderen het eten naar de school in Maarland. Hij had dan "de noon ién de kètel", in een handdoek achterop de fiets. De zusters zeiden dan altijd een beetje verbaasd tegen de kinderen: "Wat worden jullie toch verwend." Bèr en Tienieke waren erg vroom. Iedere dag moesten de kinderen naar de kerk, ook in de vakantie.

1953. Bèr bij het café van Lies Wassenaar.

Met de kermis ging het gezin naar het kermisterrein boven aan de "Pötsjtèg". Daar stond ook altijd een vrouw uit Maastricht met speklappen. Als die het gezin zag, riep ze "Beer, köüp diech get, daan höbste get." Vakantie was er niet bij, maar als de kinderen goed "gezuümerd" hadden dan ging Bèr met hen een dag naar de St.-Pietersberg. Ze gingen dan te voet naar Köbbes en staken daar met het bootje over. Op Slavante kregen ze dan een ijsje en limonade. Op zondag gingen ze weleens naar het Withuis chocolade kopen, die was in België een stuk goedkoper. Iedere zaterdagmiddag trok Bèr met de kinderen naar het bos. Alleen de oudste meisjes bleven bij Ma. De grote tafel werd dan met mergel geschuurd en de planken vloer met groene zeep geschrobd. Als alles dan fris rook, kwam meestal de bakker, Gus van Paoke (Paquay). Ma kocht dan voor haar en de meisjes een paar macrons. "Dy heb v'r noe woal verdeend", zei ze dan. Dan was het feest ...! Op feestdagen haalde Bèr voor het eten plechtig een kwartje uit zijn "kammezol". Een van de kinderen moest dan aan de overkant, in het café bij Colla Wassenaar, een kan donker bier gaan halen. Bij het eten kregen de kinderen dan ook een mosterdglaasje vol. Bèr kon uren vertellen over de "wèrwoüf", de kar met de zwarte kat en "Smidje, smidje, smee, je ziel moet mee". Hij had zelf ook ervaring met de vuurman. Toen hij een keer in het donker terugkwam van Heugem, schoot een vuurbal zo dicht langs hem heen, dat bij thuiskomst bleek dat zijn broek geschroeid was...

Bèr ging vaker een kaartje leggen bij "Kips" of bij "Frénske". Als hij naar z'n broer Zjang, (Kips), ging, mocht vaker een van de kinderen mee. Bèr dronk tijdens het kaarten meestal een "kenjekske mét sòkker". Het in de vieux gedrenkt suikerklontje was voor de kinderen. Ook Crit was een keer de gelukkige. Toen het kaarten hem te lang duurde, ging hij, hoewel het al donker was, buiten spelen. Al spelend kwam hij in de schuur terecht waar een groot hondehok stond. Crit kroop er in. Te laat merkte hij dat het hok al bezet was door de grote hond van noonk Zjang. De hond stelde dat onverwacht bezoek helemaal niet op prijs en verdedigde zijn hok fanatiek. Crit moest door zijn vader en andere café gasten ontzet worden. Maanden lang heeft hij zelfs niet meer naar een hond durven kijken.

Bèr kreeg last van zijn longen. Daarom besloot hij in 1939 naar Lourdes te gaan, voor Bèr een wereldreis. Hij vertrok met de trein vanuit Maastricht. Toen de trein in Maarland voorbij reed stonden zijn kinderen, samen met de hele schooljeugd aan de "Halt", om hem voorbij te zien komen. Voor de trotse kinderen een moment om nooit te vergeten. Toen hij terug uit Lourdes kwam, was hij genezen. Als dank bouwde hij een Lourdesgrot voor zijn huis. Deze grot trok vaak de aandacht van Belgen die met de fiets voorbij kwamen. Velen stapten af om er een weesgegroetje te bidden.

In Lourdes. Rechts Bèr, links onbekende man.

Bèr naast zijn ziekbed.

Eind jaren vijftig werd Bèr weer ziek. Zijn ziekbed heeft bijna vijf jaar geduurd. Een moeilijke tijd voor Bèr, Tienieke en voor het gezin van Crit die inmiddels met Annie Peters was getrouwd en inwoonde. 's Nachts hilde Bèr vaak van de pijn. Als het even kon, wilde hij naast het bed zitten. Pater Tersteegen kwam geregeld op ziekenbezoek. Dat stelde de zieke zeer op prijs, behalve als de pater vroeg: "Houben, zullen we nog eens biechten?" Bèr antwoordde dan steevast: "Nondezju, paoter, ich lik toch de gaansen daog ién bed, wat môt ich mich noé toch beechte." De pater die wist dat hij dat antwoord zou krijgen, verliet dan glimlachend het huis. Op 20 juni 1963 overleed Bèr. Vier dagen later werd hij op het kerkhof van Rijckholt begraven.

Tienieke moest alleen verder. Een half jaar later op 30 december ging ze, zoals elke dag, 's morgens vroeg de deur uit om naar de kerk te gaan. 's Avonds had ze nog met Crit en zijn vrouw Annie tot elf uur wafels gebakken voor Nieuwjaar. Het was erg mistig die ochtend. Enkele meters van huis werd ze doodgereden door een auto. Op 3 januari 1964 werd ze begraven, drie graven verder dan haar man.

Jo Purnot, Gemma Brouwers-Janssen

Rariteiten

Enkele jaren geleden, bij het speuren naar onderwerpen voor de rubriek natuur in dit periodiek, dacht de sectie dat het aardig zou zijn om jaarlijks in het laatste nummer interessante waarnemingen uit het voorafgaande jaar te bespreken. Voorwaarde was echter wel dat er jaarlijks voldoende aanbod van "rariteiten" zou zijn. Gelukkig is gebleken dat het schrijven van een dergelijk artikel in het kerstnummer nauwelijks problemen oplevert omdat er steeds meer wordt waargenomen ... en gelukkig niet alleen door leden van de sectie Natuur maar ook door andere dorpsgenoten. Elke waarneming is interessant ook al hebben we meestal niet te maken met een zeldzaamheid. Omstandigheden kunnen een waarneming vermeldenswaard maken.

De natuur rondom Gronsveld en Rijckholt biedt genoeg bezienswaardigheden. Valt u iets merkwaardigs op, neem dan contact op met iemand van de sectie Natuur. Wij proberen dan te achterhalen wat u gezien heeft. We hopen dat u ook het komende jaar uw oren, neus en ogen geopend blijft houden, zodat wij ook volgend jaar weer kopij hebben voor deze rubriek.

Steenmarter

De laatste tijd krijgt de sectie steeds meer meldingen van steenmarters in en rond huizen. De steenmarter rukt steeds verder op richting menselijke woonomgeving. Rond carnaval trof Richard Goessen (van Zjêf van Zjeu) een verzwakte jonge steenmarter aan nabij de molen. Hij nam het dier mee naar huis en verzorgde het. Na enige tijd kreeg het zoveel energie dat het huis te klein werd en verhuizing naar het dierenopvanghuis in Beek noodzakelijk werd. Na enige tijd

Keutel van steenmarter.

is de steenmarter weer uitgezet in de vrije natuur. De steenmarter bewoont graag zolders. Hij kan tijdens nachtelijke rondzwervingen behoorlijk te keer gaan en veel lawaai maken. Wilt u zeker weten of u te maken heeft met een steenmarter, dan kunt u het beste letten op de uitwerpselen (zie illustratie). In een volgend nummer zal de sectie nader ingaan op de steenmarter.

Hazelworm

Op zaterdag 24 juni vond de jaarlijkse Roefeldag plaats in de gemeente Eijsden, waarbij kinderen op lokatie konden kennismaken met werkzaamheden binnen bedrijven, instellingen en verenigingen. De secties Natuur en Historie van Grueles organiseerden in samenwerking met Staatsbosbeheer excursies naar de vuursteenmijn in Rijckholt. Op de wandeling naar de vuursteenmijn werd op de splitsing Romboutsweg en Steenbergsweg (Troompelwëg en Sjtëibrikswëg) een dode hazelworm aangetroffen. De hazelworm is een hagedissesoot zonder poten. Hij wordt vaak voor een slang aangezien en hij is totaal ongevaarlijk voor mensen. Vroeger was de hazelworm algemener, thans laat hij zich nog maar zelden zien. Hij kan 25 centimeter lang worden en is grijs-groen van kleur. In de zon kan het grijs zilverachtig gaan schitteren. In de herfstvakantie werden aan de "Beuk" twee hazelwormen waargenomen door Victor Jaspars (van Gilles).

Middelste bonte specht

Richard Goessen blijkt een fijne neus te hebben voor het ontdekken van bijzonderheden want op 6 augustus zag hij nabij de "Fontejn" in "De Daor" een middelste bonte

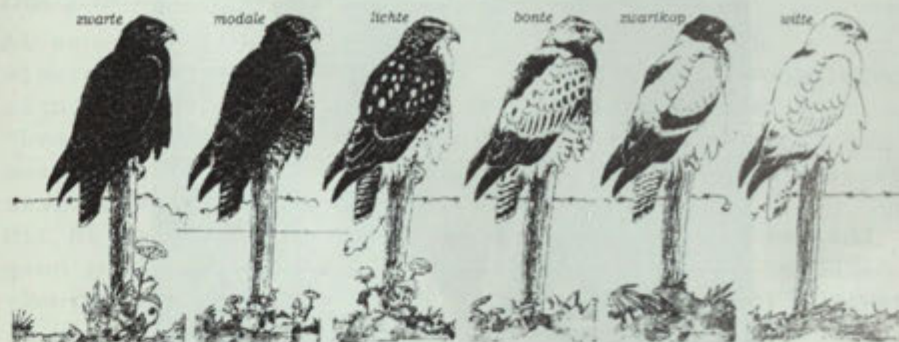
specht. Deze spechtensoort (de naam zegt het al) is qua grootte te rangschikken tussen de grote bonte specht (deze komt het meeste voor) en de kleine bonte specht. De middelste bonte specht is in Nederland een zeldzaamheid.

Jonge buizerd

Sinds het gebruik van landbouwgif drastisch werd beperkt, is het aantal roofvogels in onze omgeving sterk toegenomen. Ook de buizerd is geen zeldzame verschijning meer. Vooral in de wintermaanden kunnen we deze trage, statische zweefvlieger regelmatig bekijken. De buizerd komt in allerlei kleurvarianties voor (zie tekening). Het is merkwaardig dat juist in de winter veel meer witte exemplaren worden gezien. De verklaring hiervoor is dat dit buizerds uit het hoge noorden van Europa zijn, die hier overwinteren. Dieren uit noordelijke streken zijn

Pieter Houten met de jonge buizerd.

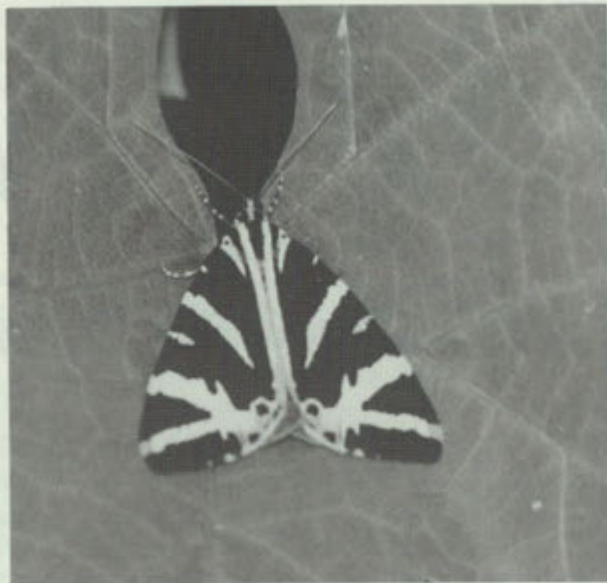

Buizerds.

veelal lichter van kleur dan dieren uit onze regio (denk bijvoorbeeld maar aan poolvos, ijsbeer en sneeuwhoen). In het Savelsbos broeden jaarlijks enkele buizerdpaartjes. Opmerkelijk is het dat de buizerd in 1994 en 1995 ook zijn toevlucht heeft genomen in het kasteelsbosje ("t böske van Gadiot") en met succes jongen heeft grootgebracht. De jonge buizerds zijn vrij tam en zijn, als ze op een paal zitten, tot op vijftig meter te benaderen. Een jong was zó tam dat enkele "gamins van de Peen" dachten dat de vogel ziek was. Na kort beraad besloten ze de jonge buizerd mee naar huis te nemen. Leuk voor de foto, maar na bestraffend toegesproken te zijn, hebben de jongens de vogel weer op de vindplaats teruggezet. Daar werd hij al snel door de ouders gevoerd. Hij is nadien nog herhaaldelijk gesignaleerd.

Vierpuntbeer

De sectie Natuur had nog nooit van zijn naam gehoord. Niet verwonderlijk want deze prachtige vlinder is in Nederland een zeldzame verschijning. Toch zat hij deze zomer bij Hub Reumers (Hennemettenstraat) op de bladeren van de druivenstruik. Deze nachtvlinder behoort tot de zeer grote familie van de Beervlinders, waarvan wereldwijd 8000 soorten bestaan. Het herkennen van een vlinder (en met name deze soort) is vaak, zelfs met behulp van een vlindergids, een moeilijke opgave. Het maakt een wereld van verschil of de vlinder de vleugels gesloten heeft of

Vierpuntbeer met gesloten vleugels.

Vierpuntbeer met open vleugels.

dat de vleugels geheel ontvouwd zijn. In eerste instantie kon de Vierpuntbeer niet gedetermineerd worden. Nadat hij de vleugels spreidde werd het geheim opgelost.

Dwergvleermuizen

Al eeuwen botert het niet tussen de mensen en de vleermuizen. Ondanks het feit dat het nuttige zoogdieren zijn, werden ze vroeger gezien als "Duivels", en "Dracula's", die hun messcherpe tanden in blanke maagdenhalzen zetten. Ze werden zelfs, levend en wel, op staldeuren genageld om het kwaad af te wenden. Dit bijgeloof heeft het Nederlandse vleermuizenbestand geen goed gedaan. Vanaf 20 oktober 1973 is het verboden om vleermuizen te vangen of te doden (natuurbeschermingswet). In Nederland leven slechts 15 soorten vleermuizen. Zuid-Limburg steekt (zoals zo vaak) weer gunstig af tegen de rest van het land. Met name de talrijke onderaardse mergelgroeven bieden hier een ideaal onderkomen voor hun winterslaap.

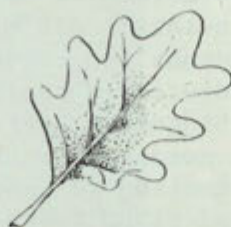

Dwergvleermuis. Ware grootte.

Ook in Gronsveld en Rijckholt worden regelmatig vleermuizen gesignaleerd. Bij Nic Janssen (Van Caldenborghstraat) zijn al enkele jaren vleermuizen waargenomen. Op 20 juni werden er 's avonds (tussen tien uur en half elf) 203 dwergvleermuizen geteld. Het betreft een van de grootste kolonies van Nederland van deze soort. De "bläojermûis" (zo heten ze in het Gronsvelds) verlaten in het schemerdonker hun verblijf in de spouwmuur, om tegen de ochtend weer huiswaarts te keren. In tegenstelling tot de andere soorten kunnen dwergvleermuizen in een spouwmuur de winter doorbrengen. De overige soorten zoeken voor hun winterslaap de mergelgroeven op. Ook bij Zjaak Heijnen (Mgr. Willigersstraat) heeft jarenlang in de zomermaanden een vleermuizenkolonie in de spouwmuur gewoond. Het betrof ook hier een zeer grote kolonie. Door leden van het Natuurhistorisch Genootschap werden op een avond 250 exemplaren geteld. Dit jaar zijn ze niet meer teruggekeerd. Heeft u vleermuizen (of last van vleermuizen) in huis, laat het dan weten. De sectie Natuur heeft het juiste adres voor advies en/of hulp.

Sectie Natuur

De natuur-jeugdgroep

Nadat we in september met een vrij grote groep van start zijn gegaan, hebben we al enige activiteiten achter de rug. We hebben een natuurspeurtocht gelopen, en een bezoek aan de veiling gebracht. We weten nu waarom ons appeltje in augustus nog net zo lekker smaakt als in oktober, toen het net geplukt werd.

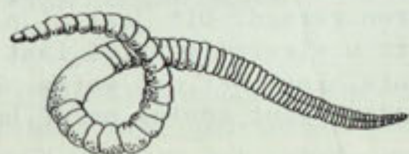
Programma 1996

6 jan 13.30 u in "'t Klooster"
3 feb 13.30 u in "'t Klooster"
23 mrt Opschoonactie. 13.30 u
Kerkplein Gronsveld
13 apr Vogels kijken. 7.30 u
Kerkplein Gronsveld
4 mei 13.30 u in "'t Klooster"

Inlichtingen bij José van de Gaar, tel. 4082869

Inhoudsopgave 'Grueles' jaargang 15, 1995

Rubriek en artikel	afl.	blz.
Activiteiten agenda		
Feestweekend Grueles	2	73
Archeologie		
De kaart van Törring-Jettenbach	1	48
Dialect		
Paose	1	4
Vreugjaor	1	10
Pa en z'n vuügel	2	56
September	3	105
Vuur miénen iéste vreund	3	112
Jannewarie 1985	4	148
Foto		
-	1	38
-	2	68
-	3	138
-	4	163
Historie		
131AAA Gun Battalion	1	19
50 jaar verkennergroep Sint-Maarten	2	85
Over hoepelen, tollen en andere straatspelletjes	3	130
Over hoepelen, tollen en andere straatspelletjes 2	4	154

Kên d'r hön nog

Zjêf Janssen	1	27
Lei Claessen	2	74
Jóp en Nêt Heijnen	3	115
De Kanteneer en Tienieke	4	168

Natuur

Bomen	1	11
De Eijsder Beemden	2	61
Leven in dood hout	3	125
Rariteiten	4	180
De natuur-jeugdgroep	4	186

Streekmuseum

Op d'n das goën	1	44
Trêkbal	3	113
De honsker	4	152
Wat maog 't ziën?	4	153

Toponiemen

Dagstrand Oost, Oesjtekèl	1	46
---------------------------	---	----

Van aal en nog get

Grueles als voordeurdeler	1	17
De Beuk	3	143

Rectificatie

p. 141. Korstenbroek moet zijn Kusters. Custers moet zijn Kusters. p. 144. Em. deken Jochems was kapelaan in Gronsveld van 1945 tot 1950.

Copyright Stichting Grueles.

Secretariaat: Rijksweg 92, 6247 AK Gronsveld. Tel. 043-4082880/4081575.

Abonnementen-administratie: Rijksweg 86a. Tel. 043-4081662.

U kunt zich abonneren op ons tijdschrift door f 22,50 over te maken op Rabobank Gronsveld 11 75 15 000 of Postbank 25 35 375 t.n.v. Stichting Grueles. Losse nummers f 6,75.

